

2

DE
ARTE MEDENDI

APUD PRISCOS

MUSICES OPE ATQUE CARMINUM

EPISTOLA

Ad ANTONIUM RELHAN, M.D.

Collegii Medicorum Londinensis Socium et Cenforem.

Editio altera & auctior.

— *Nihil hic nisi carmina defunt.*

VIRGIL.

LONDINI,

Excudebat J. NICHOLS;

Prostant venales apud J. BOWEN, New Bond Street.

M DCC LXXXIII.

[Pret. 1s. 6d.]

[By H. Mitchell.]

VIRO SUMMO

COMITI de SHELBURNE, &c.

S. P. D.

MICHAEL GASPAR.

I NTER Athenienses inclytissimos,
qui Rempublicam capefsêre, Vir
Ampliffime, Nicias mihi videtur tam
confilio quam manu optimus effe civis &
in R. P. administrandâ omniûm peritiffi-
mus. Diuturno quidê m bello non te-
merè forfitân incepto, fed peffimè gesto,
civitatis opes attritæ sunt, res hostium
auctæ. In Colonos primùm rebelles pug-
natum fuit; deindè accefsêre Lacedæ-
monii Thebanique qui terrâ maxime pol-
lebant; & tandè m aliæ viciffim civitates.
Undè factum est, ut Athenienses omnes
habuerint Græcos in fe infestos—In quo
periculo, quis, præter Niciam, patriam
A 2 suam

fuam reddidit incolumem ? Nàm, cùm Sparta in duas divisa est partes, quarum altera bello, paci altera favebat, his Nicias se adjunxit, quarum nonnulli sibi hospites, omnes gloriâ, sapientiâ viri atque æquitate adducti libentèr cum eo consilia habuere.

Legatos igitur Lacedæmonia misit, graves viros rebusque idoneos, qui, ejus consilio freti, pacis leges composuere—ini-
quas forsitan, sèd, ut res Atheniensium tum se habuit, optabiles & quæ civitatem ab interitu salvas præbuerunt, Athenis quidèr esse utilissimas quis dubitare potest ? Cæteri enim Socii Lacedæmonios, qui & in bello gerundo & pace componendâ principes erant, culpabant, quasi Atheniensibus quam sibi æquiores : Quòd, cùm civitatem hanc funditùs delere potuissent, in integrum restituere maluerunt.

Nec

Nec defuere cives fui, qui Niciam, quasi pacis funestæ auctorem, accusabant. Sed hi, dominandi potiùs lubidine quàm in patriam caritate, faceffebant. Quorum antesignanus fuit Alcibiades qui ingenio vique dicendi suprâ omnes pollens, fœditate vitæ & ambitione præceps datus, pacem dissolvit totamque Græciam armis, urbium excidiis & vastitate terrarum pessum dedit, quam Niciæ consilia florentissimam orbis terram præstitissent !

Quem Niciæ similem hæc ætas habet, omnes boni cives & æqui facilè agnoscunt, maligni ad tempus premunt, sèd breviter, invidiâ domitâ, laudabunt omnes.

Vereor quidèm, nè audax habear, qui tantum Virum tali interpellem opusculo. Diù verò est, ex quo aliquid tibi dicare

statui, grato animo ductus propter insignes gratias, quibus me ornâsti simul atque adjuvisti. Sed gravibus negotiis impeditum senectus inrepat morbosa, priusquam quod volui, efficere potui. Et cum Typographus alteram flagitavit Editionem Libelli olim editi nec eruditis prorsus ingrati, malui potius hoc tantillum Tibi dicare, quam me omninò beneficiorum obliviosum videri. Tu enim Anglis inter paucos Mæcenas, peregrinis verò solus fuisti. Nos igitur & omnes cis mare te meritò maximè habemus.

Me autem quibus affecisti honoribus! Nàm in paupere tugurio meo ultrò nos salutavisti tu, cui omnes libentèr patent Regiæ. Quid, quòd Colloquio Tuo pænè divino dignatus es, cujus nunquam nec moriens oblivisci potero? Sermo autem erat non de imperio, de gloriâ opibusve hominum, sed de literis, deque philosophiâ verâ; quam tu promovere
inter

inter omnes conaris & felicissimè conaris!
 Tu mihi favebas literarum studiis totum
 incumbenti, quamvis votorum haud com-
 poti. Hic enim res angusta me ad magis
 necessaria protrudebat, illuc desidia inter
 cives, quibus tunc & hodiè laboramus.

Te res publicas optimè administran-
 tem laudanto alii, ut ubique solent, te
 ego natum ad promovenda eruditorum
 studia meritissimò laudo. Maacte igitur
 in artibus optimis, Vir Amplissime, &
 me senis aliquandò memor sis oro !

Marpurgiæ. Cal. Maij,

M DCC LXXXIII.

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b31912990>

(9)

D E

ARTE MEDENDI

A P U D

PRISCOS MUSICES OPE

A T Q U E

CARMINUM EPISTOLA.

CUM dies aliquot mihi sanè
jucundissimos, Trajecti hospitio
nostro usus esses, Antoni ami-
corum summe, primarios inter medicos
non infime, multam coram te dolebam,
rem musicam, naturâ suâpte ad morbos
sive leniendos, sive omninò depellendos
natam, et medicis optimo cum fructu
usurpatam priscis, prorsùs fordescere ho-
diernis. Tu, pro lepore tuo, cuncta naso
suspendisti, quasi aut parùm ferii, aut pa-
rùm sobrii somnia audiens. Interpelle-

B

bat

bat statim Congerronum unus et alter, adeò ut hanc rem inter nos sedulò agere nunquam licuisset.

Me verò magis magisque reputantem, tantum a bestiae sententiæ poeniteat, ut hanc indies studio multùm acriori tuear; nec dabo, ut tu in cæteris medicus absolutus, in hâc parte tantillùm claudicares. Quid enim, de primis hujusce artis auctoribus statuendum est? Anne Chiron, an Æsculapius pro deliris habendi, qui carmine, cantu, Lyrâ ægrotantes sanaverunt? Quos, quòd tantopere miseros ævi sui adjuvabant, nec solum adjuvare profitebantur, grati homines ut Divos colûere. Te sanè, in patres tuos divinos adeo contumeliosum esse, religio sit. At inquis tu, unde hæc novisti? Narrant non modò profanæ, sed literæ itèm sacræ. Qualis tibi videtur medicus David ipse, qui Saulum phreneticum Citharædus non semel sanavit?

Sed quò magis et certa et luculenta sit disputatio nostra, te tam auctoritate quàm argumentis premere pergo. Talis ergo, si placet, ordo esto, Primùm, quid in ægris medendis, musices hoc est carminum, cantûs et lyræ vi factitabant apud veteres medici, quæramus; deinde, quid in hâc re suadeat natura, rectaque ratio, inspiciendum,

Sed ne obscurus fiam, pauca præfari libet; musice mihi vox generalis est, sicut et Plutarcho videtur, qui libro suo totam hanc artem complectenti, *περι μουσικης* inscripsit. Ejus partes sunt vox, instrumenta et carmen, five vocabula metri cujusdam legibus adstricta. Apud priscos enim nullum fuit carmen nisi cum musice conjunctum. Unde Homero sæpe vox solennis, *αειδε θεα.* Virgilius itèm “arma virumque cano:” et alibi,

Pandite nunc Heliconæ, deæ, cantusque
movete *.

Etiam in Bucolicis poetæ rustici “ *cantare pares erant* †.” Plura hujusmodi epica; nam in dramaticis luce clarius est. Plutarchus igitur de omni carminum genere difertè narrat, & λελυμένην δε ειναι των προειρημενων την των ποιηµατων λεξιν, και µετρον εκ εχουσιν, αλλα καθαπερ Στησιχορος τε και των αρχαιων µελοποιων, οι ποιουντες επη, τριστοις µελη περιετιθησαν. Και γαρ τον Τερπανδρον εφη κιθαριστικων οντα νομων Ποιητην, κατὰ νομον εκαστον τοις επεσι τοις εαυτου και τοις Ομηρου µελη περιιθεντα, αδειν εν τοις αγωσι α. π. γ. µ ‡. Sed in re tam

* Æneid. vii.

† Ecl. vii.

‡ Poematum vero, de quibus antea est dictum, non solutam, nec sine metro dictionem fuisse, sed ad instar Stesichori, et priscorum musicorum, qui carmina fecere, his et modulos coaptabant. Nam et Terpantrum (dixit) qui musicæ leges citharæ in usum fabricavit, secundum has leges tam suis quàm Homeri carminibus modulos aptavisse, atque ita in certaminibus cantasse. Tomus alter, Edit. Francofurt. pag. 1132.

apertâ diutiùs versari tædet. Quæramus igitur,

I. Quid in ægris medendis, musices, hoc est carminum, cantûs et lyræ vi factitabant apud veteres medici.

Medicinæ auctores, quales nobis exhibentur, principiò videndum. Primus jure suo Apollo fiet, medicorum et Pater et Deus. An non idem et Musices et Medicinæ Inventor? Utroque vero in ægris curandis usum esse, quis æquus negare potest? Quidenim vult Cygnus, imaginibus, signisque ejus perpetuò fere adhærens*? Cujus mens planè hæc est. Sicut Cygnus paulò ante mortem suam cantat; ita Musicen, quemadmodum et cætera medicamenta, mors plerumque sequitur. Hinc omnem *νεμεσις*, et adrogantiæ culpam à se quàm lepidè amovit medicina. Morbos præterea musices vi

* Montfaucon, vol. I. tab. xxvi. fig. 2.

depulfit Chiron ; cùr igitur Apollo, si hoc sibi displicuisset, ei potissimum in re medicâ instituendum, ejus filium tradidit Æsculapium ? At de hâc re certiores nos facit Pindarus, antiquitatis Theologicæ diligentissimus auctor.

Και ῥα μιν Μαγνητι φερων
Πορε Κενταυρω, διδάξαι
Πολυπημονας αν-
θρωποισιν ιασθαι νοσους *.

Et paulò infrà, Της μεν μαλακαις
Επαοιδαις αμφεπων,
Της δε προσωεα πι-
νεντας, η γυιοις περιαπλων πανθοθεν
Φαρμακα, της δε τομαις εσασεν
ορθους †.

* Quem ad Magneta adferens
Centauro tradidit, instituturo
Varios miserosque hominum
Sanare morbos. Pindar, Pyth. iii.

† Hos quidem mollibus
Carminibus curans,
Illos autem poculis juvans
Vel membra undique medicamine illinens,
Ast alios secans, cunctos reddidit integros.

Unde

Unde omni parte perfectus, et mortuos ad vitam reduxisse fertur Æsculapius, meruitque vocari.

*Αρως παντοδαπαν αλεκτηρ νασων **.

Ab inferis revocavit mortuum Æsculapius; quo remedio? Annon eodem quo Orpheus Euridicen uxorem suam, nempe Citharâ? Multa à Poetis accedunt, quo gratiora essent Carmina, res autem fabulis amotis ita proculdubio se habet. Qui deliquium patiuntur, moribundis similes, pro mortuis ferè habentur. Lyrâ igitur Hippolytum deficientem Æsculapius, lyrâ Euridicen Orpheus excitavit. Quod tamèn iterùm aggressus irritus fuit. Unde amans & propter artem frustrâ exercitatam dolens in flumine Hebro quodammodò interiit. Hinc opinor apud

* Heros, qui morborum omne depulsit genus. Pindar, ibidem.

rudes quaedam gentes (quæ tamèn Græcas cærimonias Romanasque obstinatiùs colunt) cantatur, antequam terræ mandatur mortuus. Hoc enim remedio omnium efficacissimo non valente, nil ultrà sperandum fuit; unde apud Romanos conclamatum est in rebus deperditis: Ολολυσμος fanè & inconditus cantus, sed in quo Æsculapium atque Orphea auctores esse facilè agnoscis. Ecce igitur quod deliquium passos optimè & suavissimè sanat.

Quid Cybele? Annon ægrotos tibi-
rum ope sanavit, et exindè inter præci-
puos Deos ab antiquissimis mortalibus
relata est?

Τὴν τε γὰρ πολυκαλκὸν συριγῶσαι πρῶτην ἐπινοήσαι
— πρὸς δὲ τέτοις καθάρμας τῶν νοσούντων, πρὸς αὐτοὺς
ρευθῆναι *.

* Hanc ipsam dicunt æneam Syringa primam
excogitavisse—ægrotantium insuper medicamina.
Diodorus Siculus Edit. Stephani, lib. iii. pag. 134.

Ad Æsculapium vero redeamus. Symbolum huic perpetuum est serpens. In quo explicando, et multum et frustra, opinor, fatagunt Eruditi. Tu mecum sic explicabis; eum in carminibus tantum valere, ut serpentibus et omni viperarum generi imperaret. Nam in veterum monumentis serpens videtur blandienti similis, et ex foramine suo in arboris trunco non fugiens, sed placido gradu repens ad Medicum *. Nec aliud veterrimo illi medicorum Umbroni, insigne artis suæ tribuit Virgilius,

Vipereo generi et graviter spirantibus hydriis
 Spargere qui —
 Mulcebatque iras — †

At de Æsculapio satis patet. Ex eâdem Chirontis scholâ prodibant Hercules ipse et Achilles, et hi eodem medendi genere instituti, si Plutarchio fides est; Ἡρακλεῖα

* Montfaucon, vol. I.

† Æneid. lib. vii.

γὰρ αἰσθόμεν κεχρημένον μουσικῇ, καὶ Ἀχιλλεῖα, καὶ πολλὰς ἄλλας, ὧν παιδευθῆς ὁ σοφώτατος Χείρων παραδεδοίαι, μουσικῆς τε αἰμάτων καὶ δικαιοσύνης καὶ ἰατρικῆς διδασκαλός *. De Achille testatur Horatius,

Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno
—— omne malum cantu levato †.

Herculis vero ars Lino perniciæ fuit; nam carminis aut nimio quodam, aut incito modulo hunc ille necuit. Medicos autem nonnunquam errare, præsertim juveniles, humanum est. At hoc Antiquitas allegoriâ gaudens, viden' quam enarravit? Linum ictu plectri graviore interfecit Hercules. Quam fabulæ mentem non affecutus est Ælianus, ob diligentiam, potius quàm ingenium laudandus ‡.

* Nam Herculem accipimus musicen attigisse, Achillem itaque, aliosque multos, quos instituisse traditur Chiron ille sapientissimus, musices, simul et justitiæ, et rei medicæ magister.—Plutar. ibid. 1146.

† Epod. xiii.

‡ Lib. iii. Ælian. Var. Histor.

Medici omnes, qui deinceps sequebantur, ad idem exemplum ægros curavisse credendi sunt; porrò Thaletæ Cretensis disertè meminit Plutarchus, Θαλήτα τον Κρήτα, ὃν φασὶ καὶ τι πυθοχρησον Λακεδαιμονίους παραγενομενον δια μεστικῆς ἰασθαι, ἀπαλλαξαι τε τὴ κατὰσχοντος λοιμοῦ τὴν Σπάρτην, καθάπερ φησι Πράξινας *. Animadvertite, mi Antoni, eum carminis vi non solùm curavisse, sed etiam prorsùs abegisse pestem: idque non levioris cujusdam populi, verùm ipforum jussu Lacedæmoniorum, qui omnia cum consilio, summâque sapientiâ agere solebant.

Inter tales medicos exortus est Hippocrates; cætera egregius, lyram certe in-

* Quem aiunt oraculi responso quodam Lacedæmonios adiisse, eosque musices vi sanavisse, Spartamque peste grassante liberavisse, sicut meminit Pratinas. Plut. ibid. 1146.

doctior. Quid igitur mirandum, si sper-
 nens quæ assequi non potuit, iis se unis
 dedisset artibus, in quibus superavit om-
 nes? Hinc vulnus letiferum medicina
 habuit musica: nam Hippocrati tantum
 tribuebant et suum et sequentia sæcula,
 ut medicorum plerique ex Æsculapiensi-
 bus fierent Hippocratei. Et ita, si placet,
 utramque sectam ex hinc distinguamus.
 Cordatioribus prætereà displicuit medi-
 corum quorundam ignorantia et audacia.
 Nam hinc carmina morbo haud conve-
 nientia adhibuere, et illinc ad res ma-
 gicas plerumque convertebant. Minimè
 tamèn omnes medicos disciplinam illam
 deseruisse pristinam arbitror. Nam in-
 clytus ille Theophrastus, Medicus pariter
 et Philosophus, qui herbarum vires tam
 sedulus investigavit, is in medendis ægris
 musicam adhibere pergebat. Testis est
 A. Gellius, de quo infra plura dicemus.
 Medicus itèm, cujus Epitaphium in suis
 3 inscrip-

inscriptionibus refert Reinesius, verè Æsculapiensis fuisse videtur.

Κλαυδιος Ιηηρ Αγαθημερος ενθαδε κειμαι,
Πανλοιης δεδαως κραιπνον ακεσμαι νοσs.

Ευνον τsλο δε μοι, και Μυρsαλη ισαι συνευνω
Μνημα, μετ' ευσεβειων δ' εsμεν εν Ηλυσιω*.

Porro hunc Agathemerum autumat eruditissimus Editor, virum fuisse præclarum, utpote medicum Lacedæmonium, Cornuti Philosophi Stoïci auditorem, in ævo igitur Augusti florentem. Quàm planè πανλοιης νοs, ex Pindari πανλοδαπαν νsων defumitur? Nonne hunc Æsculapii æmulum fuisse credis? Quid, quod nulli morbos omnigenos sanare, præter Æculapienses, præ se ferre possunt?

* Claudius ego medicus Agathemerus hic jaceo,
Cujuscunque qui callui præsens remedium morbi
Sit hoc communi mihi, Myrtalæ pariterque conjugii
Monumentum, cum piis versamur in Elysiis.

Classis 2. inf. 6 inter Arundelia in Anglia.

De

De priscorum Medicis plura adferre licet, sed nos brevitati studemus. Quid nunc scriptores *περι μεστικής Ιατρείας* prodidēre, quid ipsi sentiebant, quæramus.

Primus esto Historicorum, tam fide quàm ingenio præstantissimus omnium Thucydides : qui pestem apud Athenas accuratissimè enarrans, nam ipse interfuit ægrotans, hæc habet ; *ὃ τε γὰρ ἰατροὶ ἤρχοντο, πρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστ' ἐθνησκόν οὖν καὶ μάλιστ' ἐπρόσθεσαν, ὅτε ἀλλή ἀνθρώπεια τέχνη εὐδαιμία* *. Ubi Scholiastes, minimè inter vulgares vel recentiores confendus, *ἀνθρώπεια τέχνη* ita explicat, *ὄιον μαντική ἐπὶ ὥδῃ*, scilicèt divinatio, carmen.

* Namque nil valebant medici (præsertim curantes quem nesciebant morbum, ipsi vero imprimis obiēre, quippe qui ægrotos præcipuè adibant) nec quæ sunt apud homines artes ullæ. Lib. ii. p. 63. edit. H. Stephani.

At Herodoto forsitàn primùm tribuis locum, quippè antiquiori. Huic vero *το μὲν* plerumque veniant, fides non plurima debetur. Haud tamen quæ de Babyloniiis narrat in medendis ægris, præsertim de Veterum medicinâ agens, præterire possum. Nam res est exempli adeo rari, ut nunquàm alibì id reperire possis. Ægroti in foro decumbebant; prætereuntes lex quærere coegit, quo unusquisque decumbentium laboravit morbo; ut si ipse aliquid simile unquàm passus esset, necesse haberet exponere, quâ potissimum medicinâ fuisset sanatus*. Quantus igitur hinc locus in medicando cantibus? nam his circumforanei præcipuè gaudent. Historico credere, et nostræ conclusioni adsentire, penes te liberum arbitrium esto. Etenim de Demodece medico Crotoniensi incredibilia refert†; quare hunc, licet

* Clio, p. 51. edit. H. Stephani.

† Thalia, p. 132.

Historicorum omnium longè elegantissimum atque jucundissimum, in re medicâ non ampliùs consulamus. Plutarchi testimonium inter philosophos antea audivimus. Nec parvi est, quòd Ælianus fidelissimus scriptor, de Hierone, et Ptolemæo secundo regibus narrat; qui ægro-
tantes musicen didicere, et exinde sunt sanati *.

Poetæ nunc ad partes nostras vocandi. At tu clamitas hos testes esse inidoneos, quippe rem suam agentes, cum carminum utilitatem atque pretium adaugeant. Sini verò hi artem suam ornantes non sunt audiendi, cur Philosophos philosophiam, cur Juris-consultos jura, cur Medicos denique medicinam laudantes, audimus? Cuique ars sua maximi videtur momenti, nec ideo de eâ differentem rejicimus; imò attentiores potiùs hunc audimus, qui de re pe-

* Lib. iv. c. 15.

nitus sibi cognitâ verba facit. Quid si amplificare aliquid quodammodò videatur? id fidem auctoritatemque ejus paulisper forsàn minuit, verùm non omninò tollit. Poetarum igitur testimonia audiens, de carminum utilitate in medendis ægris, æquus esto iudex.

Homerus pestem ex castris Agamemnonis carminum virtute depulsam esse memorat. Ità exponit Plutarchus, Poetarum partes nequaquam secutus; Ἀλλὰ γὰρ καὶ Ὅμηρος τὸν κατὰσχόντα λοιμὸν τῆς Ἑλληνικῆς παύσασθαι λέγει διὰ μῦσικης.

Οἶδε πάνημεροὶ μολπή θρόν' ἰλασκόνοιο,
Καλὸν αἰδομένοες Παιῶνα κέροι Ἀχαιῶν,
Μελπομένοες ἑκαερίον, ὃ δὲ Φρενοὶ τέρπετ' ἀκχῶν *.

* Quinetiam Homerus pestem quæ in Græcos grassata est, cessavisse musices vi inquit,

Illi quidem totum per diem deprecati sunt Deum,

Pulchrum cantantes Pæana juvenes Achivi

E longinquo ferientem cantu demulcentes. Audiens ille penitus delectatur.

Plutarch. ibid. p. 1146. et Iliad. α.

Eâdem cantandi ope, veluti remedio in peste consueto, Oedipus apud Sophoclem utitur, hunc morbum in cives suos miserè grassantem depulsurus, quos ità alloquitur,

Πολις δομε μεν θυμιαμάτων γεμει
Ομε δε παιανων τε και σεναγματων *

θυμιαματα suffitus, quo non melius in amovendâ peste remedium; cum hoc conjungitur, quasi ejusdem pretii, παιαν, vox, lyra, carmen, cujusque generis medicinalis musice. Unde illud Maximi Tyrii, ω θανατε Παιαν †. Sit pestis fanè inter letalissimos morbos; hâc tamen si non letalior, certè magis crucians est

* Urbs tam suffitu undique impletur
Quàm. Pæane atque gemitu. Oedip. Tyr. ad initium.

† Tu mors namque Pean. Dissertatio ultim. p. 455. ed. Ox.

amor, cui mederi ipse penè desperavit
Apóllo, At quamvis nullis est medica-
bilis herbis, tamen carmine esse medica-
bilem affirmat Theocritus, et consenti-
entem habet Niciam, Medicinæ et Musa-
rum laude præstantissimum;

ὅθεν ποτ' ἔον ἔρωτα πεφυκεὶ φαρμακὸν ἄλλο,
Νικία γὰρ ἔγχευον (ἐμὴν δοκεῖ,) γὰρ ἐπιπασον,
Ἡταί Πιερίδες· κέφονδε τί τ' ἔστο καὶ ἄδυ
Γίνεται ἐπ' ἀνθρώποις *.

Apud eundem Simætha Delphidis amore
peritura

— ἔς τινος γὰρ ἐπερησα,

Ἡποίας ἐλίπον γρᾶιας δόμον ἅτις ἐπαδεν † ;

* Nil adversus amorem valet medicina alia,
Sive id inungit, Nicia, sive alitè fovet,
Quàm Musæ, me iudice : hoc lene, hoc dulce
Sentiunt homines. Idyllium, xi.

† — quæ fuit unquàm, quam non adii
A quâ discedebam anu, quæ modò cecinit?

Ibidem Φαρμακείον.

Pindarus autem Musicen καθολικόν, prout loquuntur, remedium esse affirmat; odè exorsus non modò propter hoc testimonium, sed divinam suam vim, indiès lectu dignissimam,

Αριςτος ευφροσύνας

Πονων κεκριμενων

Ιατρος· αἱ δὲ σοφαι

Μοισαν θυγατερες αειδαι,

Θελξαν νιν απομεναι.

Ουδε θερμον υδωρ τοσον

Γε μαλθακα τευχει

Γυια, τοσον ευλογια

Φορμιγγι συναορος*.

* Est quidem lætitia, optimus
Laborum quos affert fatum hominibus.
Medicus; hanc vero attingunt.
Carmina, Musarum sapientes filiae,
Dulcibus suis alloquijs.
Minus enim membra fovet
Lympha tepida,
Quàm laudes dictæ
Non sine lyrâ.

Pind. Nem. od. iv.

Ex

Ex Græcis ad Romanos transeamus, ab
 Cicerone auspicantes. Etenim hunc ego
 unicum duco Philosophum, qui, uti Aca-
 demicum decuit, cæteris omnibus cum
 æquitate perlectis, id quod verisimillimum
 atque hominibus utilissimum est, exindè
 hauriebat. Is in primâ Tusculanâ varias
 Philosophorum opiniones de animi naturâ
 recensens, hæc habet; “ Aristoxenus Mu-
 “ sicus idemque Philosophus, ipsius cor-
 “ poris intentionem quandam, velût in
 “ cantu et fidibus, quæ harmonia dicitur:
 “ sic ex corporis totius naturâ et figurâ
 “ varios motus cieri, tanquàm in cantu
 “ sonos. Hic ab artificio suo non recessit,
 “ et tamèn dixit aliquid, quod ipsum
 “ quale esset, erat multo antè et dictum
 “ et explanatum a Platone *.” Nempe
 in Phædone et Timæo. Quid autem veri-
 simile dixit? Scilicèt homines hâc harmo-

* i Tusc. x.

niâ perturbatâ ægrotare, renovatâ autem atque compositâ valere. . . . Quæ verò res eam perturbat? Annon vox, sonusque discors? Quæ demùm renovat atque componit? Annon sonus, quem sentit harmonia nostra sive animus esse concordem? Quod non aliud quàm mufice habendum est. Hæc sæpè fieri viderat artem suam exercens Aristoxenus, hæc sæpè fieri credidit Cicero. Quale tibi videtur hoc testimonium? Hanc opinionem pulcherrimè exponit Lucretius, quem præterire non possum;

“ Sensum animi certâ non esse in parte locatam
 “ Verùm habitum quendam vitalis corporis esse,
 “ Harmoniam Graiî quam vocant, quod faciat
 nos

“ Vivere cum sensu, nullâ cum in parte fiet mens;

“ Ut bona sæpè valetudo cùm dicitur esse

“ Corporis, et non est tamèn hæc pars ulla
 valentis *.”

* Lib. iii. ver. 99.

Sed ad Ciceronem redeo. Is sæpissimè Pythagoreos laudans, Æsculapienfibus proculdubiò valdè studuit. Nam Pythagorei perpetuò lyram pulsabant, animum ut redderent tranquillum, undè plerumque bona efficitur valetudo. “ Nam cum car-
 “ minibus soliti illi (Pythagorei) esse di-
 “ cantur mentes suas à cogitationum in-
 “ tentione cantu fidibusque ad tranquil-
 “ litatem traducere *.” Et paulò infrà,
 “ Ex quo perspicuum est, et cantus tùm
 “ fuisse rescriptos vocum sonis, et car-
 “ mina : quamquàm id quidè etiam
 “ duodecim tabulæ declarant, condi jam
 “ solitum esse camen : quod ne liceret
 “ fieri ad alterius injuriam, lege sanxe-
 “ runt.” Exindè itaquè liquet et cantus
 et carmina idem valere, nec fuisse sine
 musice metrum. Vide insupèr, quid de
 carminum vi sentiebant duodecim tabu-

* 4 Tusc. ii.

larum conditores, ipsi itaque à quibus defumebantur Græci.

Sequitur Plinius, quem in hac re maximi ponderis esse arbitror. Quamvis enim causæ nostræ minimè favet, tamen veritate adductus pulcherrimo suo testimonio eam plurimum adjuvat. Idem præterea Naturæ ejusque operum indagator diligentissimus; quare de re sibi non incognitâ testimonium attulit. Nec obiter quæstionem tangit, sed eam plurimis datâ operâ, atque solennitèr considerat “ Ex
 “ homine remedium primum maximæ
 “ quæstionis, & semper incertæ est, va-
 “ leantne aliquid verba et incantamenta
 “ carminum. Quod si verum est, ho-
 “ mini acceptum ferri oportere conveniet.
 “ Sed viritum sapientissimi cujusque res-
 “ puit fides*.” Vide igitur quàm iniquus est in nostrâ causâ judex; at idem

* Plin. lib. xxviii. cap. 2.

fidissimus testis. “In universum verò “om-
 “nibus horis hominis credit vita, nec sen-
 “tit *.” Etenim rem ità se habere om-
 nes perpetuò credunt, uti ex eorum quo-
 tidiano cultu perspicuum est; cùr autèm
 credunt, vel utrùm omninò credunt, non
 sentiunt. Annon hoc est palàm, sed in-
 vitò fatentis, quòd omnes Naturâ ipsà
 duce ad hoc remedium ferimur. “Fig-
 “linarum opera multi rumpi credunt tali
 “modo: non pauci etiàm serpentes ipsos
 “recantari: et hunc unum esse ipsis in-
 “tellectum, contrahique Marforum cantu,
 “etiàm in nocturnâ quiete—Dixit Ho-
 “merus profluvium sanguinis vulnerato
 “femine Ulysssem inhibuisse carmine:
 “Theophrastus ischiadicos sanari. Cato
 “prodidit luxatis membris carmen aux-
 “iliari: M. Varro podagris †.” En
 quot et quales viros sibi fautores habet
 musice medicinalis! Viros maximæ auc-

* Plin. lib. xxviii.

† Ibid. cap. iv.

toritatis, etiàm contra tuam opinionem
adpellas, Plini, probitate et morum sim-
plicitate nulli secunde, ex quo tuam ip-
sius necessariò elevas auctoritatem. Quis
enim Theophrasto atque Varroni non
potiùs adsentitur, quàm Plinio, qui inter
arma et classes philosophari solitus est?
Nè tædio tibi sim, plura hujusmodi quæ
habet, perscribere nolo. Unum verò ad
capitis finem prætermittere non fas est;
“ Carmina quædam extant contra mor-
“ borum genera.”

Quid tibi, Luciane, omnes irridenti
placuit, non moramur; sufficit nobis,
te ipso testante, tum temporis cum unâ-
quâque medicinâ conjunctum esse fermè
carmen suum, *μεγαλα δυναϊνος, ει τις επι-
σαινο αυτοις [ακεσμασι] χρησθαι μελα της οικει-
ας επωδης εκασω **. *Επωδη τινι εξελασας τον*

*. Plurimum valent si quis cognoverit iis uti [re-
mediis] carmen simul cuique proprium conjungens.
Luciano φιλοψευδης, pag. 829.

σον εκ τῆς σωματος *. Ἦκον γν ὥσπερ ἐλκομε-
νοι πρὸς τὴν ἐπωδὴν οφείς πολλοί †. Incan-
tatoris Πολλα ἐν ταῖς ἐπωδαῖς χρησιμα ‡.
Quæ utinam hodiè cuncta extarent, com-
munem omnium animantium juvatura
salutem ! Sed de hoc aliàs. Quis verò
tali testimonio luculento audito, negare
audebit, veteres Græcos paritèr et Ro-
manos carminum vi curavissè ægros ?

Cæteros forsitàn, præfertim ævi sequi-
oris, adducere supervacaneum esset ; hinc
verò patet, plures hominum ætates con-
sentire nobis. A. Gellius certè non sper-
nendus, quippè priscorum librorum dili-
gens Percriptor, cujus ingenium paucis,
fides omnibus probatur. Erant prætereà

* Carmine quodam postquàm expulisset e cor-
pore venenum. Ibid. pag. 831.

† Advenerunt igitur tanquàm adaçti ad cårmen
serpentes multi. Ibid.

‡ Multùm carmina profunt. Ibid. pag. 832.

in omnium manibus, undè penum suum deprompsit, exemplaria; aut igitur verum narravit, aut impudentissimè mentitus est. Quæ in rem nostram adfert, vide.

“ Proditum hoc plerisque est, et memor-
 “ riæ mandatum, ischiacis, quùm max-
 “ imè doleant, tùm si modulis lenibus
 “ tibicen incinat, minui dolores *.”

Quàm affines inter se ischiaci ac podagrici sunt, tuum est, Antoni, judicare; certè podagricis idem prodesse remedium tradit M. Varro; “ Nec leves modò, sed
 “ *maximos quoque dolores tibicen modulis*
 “ *levibus incinens minuit.*” En igitur Podagræ remedium; quòd vos Hippocratei tam diù, et tantà cùm hominum strage frustra quæсивистis. Et moduli depinguntur, et instrumentum ipsum, nempè tibia, quàm ex omnibus musicis, vos unicam retinetis. Cùm autem hanc in turpissimos solùm usus adhibetis, iis post-

* Noctes Atticæ, lib. iv. cap. 13.

habitis, undè priscorum medici, vel homines sanare, vel ingentissimos corporis minuere cruciatus fueti sunt? Cùm demùm, sive Cybeles sive Panis ipsius præclarissimum inventum, in viscera condere, (honos sit auribus), quàm sensus hominùm demulcendo morbos depellere mavultis? Hæc non fefellisse Patricium illum opinor, cujus meminit Popius celeberrimus Poeta vestras,

“ Like sober L—— dancing for the gout*.”

Etenim saltationis comes, vel potiùs dux et magistra est Musice. Pindarus

———— χρυσεα φορμιγξ,

Τας ακχει μεν βασις, αγλαιας αρκη †.

Omnibus verò ægrotis carmina adhibu-

* Pope, epist.

† ————— Aurea Tibia

Te audit saltatio, horæ jucundæ initium.

Pind. Pyth. 1.

isse

iſſe videtur Theophrastus ; nàm narrare
 pergit A. Gellius, “ Ego nuperrimè in
 “ libro Theophrasti scriptum inveni, vi-
 “ perarum morſibus tibicinem ſcitè mo-
 “ dulatèque adhibitum mederi *.” De
 cujus medicamento genere alibi dictum,
 nec non de eo quòd ſequitur, “ refert
 etiàm idem Democriti liber, qui inſcri-
 bitur *περι λοιμίων, ἢ λοιμικῶν κακῶν* ; in
 quo docet, plurimis hominum morbis
 medicinam fuiſſe inſentiones tibiærum †.”
 Quid hoc teſtimonio amplius, vel gravius
 eſſe poteſt ? Cui opinionem ſuam, vel
 Platone dignam adjungit ; “ tanta pror-
 “ ſus eſt affinitas corporibus hominum,
 “ mentibusque, et propterea quoque
 “ vitiis aut medelis animorum et cor-
 “ porum. †.”

Idem narrat Stoicis placere, vocem eſſe
 corpus, quippè videntibus eam tantos mo-

* A. Gellius, *ibid.*

† *Ibid.*

‡ *Ibid.*

tus in corporibus efficere. Verùm corpus sine corpore moveri, quippè de animo nunc non agitur, à Philosophiâ alienissimum est. “Tangere enim aut tangi
 “nisi corpus nulla potest res.” Quòd copiosè explicat Lucretius, nàm hanc de voce sententiam, multò acriùs quàm Stoici, tuentur Democritus, et Epicurus *. Qui igitur ità statuunt, ii carmina habent pro minutis corpusculis, quæ, velut pilulæ, peritè fabricata, ægrotantibus rectè et secundùm ordinem administrantur. In Macrobio ejusdem generis non pauca sunt, quare hunc perscribere tædet. Testantem solummodò adducimus, quòd hæc medicandi ratio usquè ad suum, hoc est ad seculi quartum finem, in usu et pretio viguit; “corporis
 “quoquè morbos medetur [musice] hinc
 “est quòd ægris remedia præstantes præ-
 “cinere dicuntur †.”

* Lucret. lib. iv. 527.

† In Somn. Scipionis, lib. ii. cap. 3.

Nec modò prodesse carmina, sed etiàm nocere hominibus existimabant Veteres, malitiosè vel inscitè condita. Apuleius in apologiâ suâ, “ Igitur ad præscriptum
 “ opinionis et famæ, confinxêre puerum
 “ quempiam carmine cantatum.” Lar-
 gus autèm est in ostendendo, et se ab hoc maleficio esse alienum, et puerum istum non carmine cantatum, sed morbo comitiali fuisse correptum. Esto, Platonice egregie, nam te libentissimè absolvimus. Veruntamèn in hâc causâ, nos de *præscripto opinionis et famæ* duntaxat quærimus. Id in absentes aggredi, magicæ est, artis futilissimæ; in præsentes autèm, ad medicinam priscorum attinet, nec à verâ Philosophiâ abhorret. Utriusque generis plurima habent Vates Romani, quos jam libentèr adeo.

— Princeps esto Virgilius, antiquitatis insupèr reconditæ diligentissimus cultor.

Cujus

Cujus Locum integrum, non antea intactum, nunc exhibemus,

“ Quin et Marruviâ venit de gente Sa-

“ cerdos,

“ Fronde super galeam et felici comtus
olivâ,

“ Archippi regis jussu, fortissimus Umbro;

“ Vipereo generi, et graviter spirantibus
“ hydris

“ Spargere qui somnos, *cantuque* manuque
“ solebat,

“ Mulcebatque iras, et morsus arte le-
“ vabat *.”

Nûm Virgilii mens quæ sit, dubitas?
Qui eum optimus omnium indagavit,
Servium confule; cujus hæc est enarratio,
“ Scilicèt Medea, quandò — docuit re-
“ media contra serpentes — Hi ergò
“ Populi Medeam Angitiam nominave-
“ runt, ab eo, quòd ejus carminibus ser-
“ pentes angeret.” Donatus quoquè in

* Æneid. vii.

locum, “ hic (Umbro) tantâ scientia flo-
 “ ruit, ùt serpentibus immitteret som-
 “ num, ac placaret sævientes, et curaret,
 “ quicquid venenatis morfibus appetissent.
 “ His medebatur vel cantu vel manibus.”

Quæ de Magiâ profert Maro, non est
 gravitatis operis nostri laudare; verùm
 cogit dulce melos

“ Hæc se carminibus promittit solvere
 “ mentes,
 “ Quas velit *.”

“ Miscueruntque herbas, et non innoxia
 “ verba †.”

Ubi Servius, “ λιτοτης, figura est, id
 “ est nocentissima. Et est argumentum;
 “ quasi parùm putent venena miscere,
 “ nisi etiàm magicos cantus addiderint.”

Nec prætereundus æqualis ejus et ami-
 cus Flaccus,

* Æneid. iv. † Georg. ii.

“ Ergo

“ Ergò negatum vincor ut credam miser

“ Sabella pectus increpare carmina

“ Caputque Marsâ diffilire næniâ *.”

Hæc verò forsitàn irridens Canidiam
lufit. Quid in arte poeticâ feriam rem
agens, de carminum viribus statuit? Poe-
tas audiens,

——“ aut dormitabo aut ridebo †.”

Annon idem et hodiè valent? Cùm igitur
aliundè bina remedia petitis, Medici,
quæ cunctos morbos semper minuunt,
plerùmque tollunt? Quotus est ex in-
finito ægrotorum grege, quem nec som-
nus neque lætitia non prorsùs sanat?
Paregorica igitur atque Cardiaca, uti vo-
citantur, penitùs abjicientes, carmina dor-
miendì et ridendi unicos fontes, dehinc
ægris mortalibus in perpetuum adhibete.
Apud Pausaniam Musarum aræ proxima

* Epod. xvii. † Lin. 105.

est ara somni. Quam arcta igitur inter
se societas? Quod dudum observavit
Swift vestras, felicissimi post Lucianum
ingenii *.

Propertius,

“ Aut mea quum tales caneret tibi, Cyn-

“ thia, somnos

“ Tibia †.”

Quid in locum Jos. Scaliger, ὁ πανν?

“ Allusum autem ad cantum, quem

“ καθυπνωτικον, και κατακοιμητικον voca-

“ bant, quo Mercurius Argum Ocula-

“ tum somno deposuisse dicitur.” Hunc

celebrat Pindarus,

———— Βλεφαρων

‘Αδυ κλαιρον κατεχευας †.

Horatius itaque,

* Tale of a Tub.

† Lib. ii. pag. 176. edit. Scaliger.

‡ ————— oculis

Dulce claustrum paulatim inducens.

Pind. Pyth 1.

“ Ad citharæ cantum cessantem ducere
 “ somnum *.”

Ecquis antiquitatis cultor ex tenebris eruerit hoc κατακοιμητικον carmen? ecquis hodiernus vel carminis vel musices conditor, extundendo paulatim hoc invenierit? Hoc sanè quam illud, magis est sperandum: quandoquidem multum nos Batavi profecimus εν τω κατακοιμητικω, nec vestrates Angli parum, præsertim in Odis. Maeste igitur Poetæ, eaque tandem perficite, quæ Popius vates breviter fore jampridem prædixit. Annon pudet, rem non modò præclarè inchoatam, sed etiàm tanto cum fructu elaboratam, imperfectam deniquè relinqui?

Quam pulchrè idem Propertius de vi carminum?

“ Quinetiàm, Polypheme, ferâ Galatæa
 “ sub Ætnâ

“ Ad tua rorantes *carmina* flexit equos †.”

* Lib. I. Epist. ii. lin. 31.

† Lib. III. El. i. pag. 213.

Quis Tibullum elegantia Apollinari præditum filere potest ?

—— “ hæc eadem se dixit amores
“ *Cantibus*, aut herbis solvere posse meos*.”

Idem mirandam fanè rem canit,

“ Carmine quàm magico procubisset
“ anus†.”

Quæ plurima restant in hanc rem testimonia, sciens prætermitto, nè jactationi potiùs quàm necessitati, id tribuisse videar. Nam ex iis quæ attuli, fatìs patent, quas volo, conclusiones.

1. A primordio artis Medicinalis, quisquis Auctor fuerit, usque Hippocraten, cuncti Medici in sanandis ægris Musicen inter medicamenta habuère.

* Lib. I. El. ii. pag. 84.

† Ibid. p. 90.

2. Exhinc in duas itum est partes, quarum alia Æsculapium, alia Hippocraten secuta est.

3. Æsculapiensibus favebant non modò Poetæ, sed plurimi etiàm ex gravissimis Philosophis.

4. Postremâ—Viguère Æsculapienses usque ad Macrobius, scilicèt seculi quarti finem ; at paulò pòst, vel à Barbaris Imperii Romani victoribus, vel ab Arabum medicis è medio sublati sunt.

Quo autèm abiere, quæ pollicitus sum ex Sacro-sancto codice testimonia? Ea manet locus suus. Major enim, Mi Antoni, his sacris testibus debetur reverentia, quàm ut inter subsellia cum profanis sedeant. Hos enim refellere licet, illis autèm, modò quid dicunt rectè teneas, sine ullâ dubitatione credendum.

Quæ

Quæ de Saulo, quem Davidis cithara
 fanavit, narrantur, adeò eximia sunt, ut
 plura afferre necessarium haud duco. Au-
 dias igitur quæ de his docemur, Tremellio
 Interprete, “ Perturbabat eum, Saulum,
 “ spiritus malus a Jehovâ *.” Hunc mor-
 bum reapse fuisse bilem atram, sive Me-
 lancholiam, omnes eruditi agnoscunt. In-
 ter Judæos, multos à spiritibus malis im-
 missos esse morbos, minimè negamus ; at
 isti his omnes referebant. Sauli verò mor-
 bum, Aulici ejus naturalem autumabant ;
 siquidè non ad Deum, cujus auxilium
 apud eos ad arcendos spiritus malos tam
 præsens fuit, verùm ad humanas opes con-
 fugiunt. Tale consilium dant, “ edicat,
 “ quæsumus, Dominus noster servis suis
 “ adstantibus tibi, ut perquirant aliquem
 “ scientem, pulsantem citharam, eritque
 “ quùm inerit tibi Spiritus Dei malus, ut

* 1 Sam. cap. xv. ver. 15.

“ eo pulsantè manu suâ, benè fit tibi *.”
 Annon hæc eorum sunt, apud quos re-
 media ægrotis à musice peti solebant?
 Huic consilio paruit Saulus, et in lym-
 phationibus ejus, “ David accipiens ci-
 “ tharam pulsabat manu suâ; undè re-
 “ spirabat Saulus, et benè erat ei, rece-
 “ dente ab eo Spiritu illo malo †.”

Clara hæc omnia, et quæ fati nostram
 causam confirmant. Sin verò restet tibi
 scrupulus, Davidem vide non semel ci-
 tharâ suâ melancholiam Sauli in furorèm
 convertisse †. Nec mirum hoc homini-
 bus fieri, citharam inscitè vel oscitantèr
 pulsantibus; in iis verò remediis, quæ
 affert Deus, locum habere non potest.

Audi Grotium nostratèm, de literis
 omnibus optimè meritum, hæc verò po-

* 1 Sam. xv. ver. 16.

† Ver. 23.

‡ Cap. xviii. 9. & xix. 10.

tissimùm laude insignem, quòd rebus ob-
 scuris in Sacrosancto codice lucem sempèr
 affert. Is de musice medicinali apud He-
 bræos verba faciens, hæc habet, præ-
 “ terea ea vis est quorundam sonorum, ut
 “ animum concitatum tranquillent, infra
 “ 1 Sam. xvi. 16. Alii torpentem ex-
 “ citant, et rebus magnis præparant,
 “ 2 Reg. iii. 15. Sic ferocientes animos
 “ mollivit Pythagoras, seditiones accen-
 “ fas inhibuit Asclepiades, Damon ebrios
 “ et petulantes juvenes ad modestiam re-
 “ duxit, lymphaticos morbo liberavit
 “ Xenocrates *.”

Hæc fati sunt, de eo quòd primum
 quæсивimus, quid facitabant vi carminum
 prisca Medici. Restat

Secundùm, quid in hac re suadeat Na-
 tura, et vera Philosophia.

* Annot. in 1 Sam. x. 5.

Quàm impar huic operi ego sum, tu pulchrè noscis ; quippè qui artis tam medicinalis, quàm musices prorsùs rudis sum atque indoctus. Quo igitur ore aggressus es ? Quoniam ceteri socordiam agunt, quos accendere cupio. Prætereà in causâ tam probabili, quis non potest esse disertus ?

Divinus Plato statuit, ex quatuor partibus compositam esse hominis naturam. Quarum prima est terrena, cum faxis et luto communis. Altera, quæ viget, quemadmodum plantæ et arbores, quàm non inconcinnè recentiores vegetabilem adpellant. Tertia, cum bestiis communis, quæ igitur animalis pars vocanda est. Postrema, spiritalis, animus incorporeus, divinæ particula auræ. Quantum omnes hæ partes ex musice patiuntur, principio ostendere conabor, undè quantam habet

vim musice, ad homines aut sanandos, aut nocendos facile patebit.

1. Nam rebus terrenis adeò imperet musice, ut vitrea vasa procùl diffita, voce humanâ quotidie rumpantur. Quod et à Plinio notatum supra vidimus. Quid, quòd non modò vitrea, sed lignea, itemque saxea, canentibus nobis concinunt, lyris demùm tibiisque alternis quodammodò carminibus respondent? Plurima hujus generis congeffit Derhamus vestras, qui non minori fide, quàm felicitate, Naturam et indagavit et exposuit. Quem vide de Pavimento, de Fornicibus, de Postice, de Subsellis, de Pileo deniquè, mirum quid Musices vi patientibus*.

Quantùm hoc ad corporum nervos pertinet, quibus vitiatis tot morbos imputant Medici, facile patet. Annon hos

* Derham in Physico-theologia, lib. iv. c. 3.

igitur perturbatos ordinare Musice apta, ordinatos perturbare potest inepta? Si vitreos calices disrumpant moduli discordes, quamvis lenissimi; quid de nervis corporum tenuissimis, et delicatissimis, foeminarum præcipuè, existimandum est? Tale quid et ipsi nervosi, ut vocitas, sentire videntur; quorum nonnulli, ingruente jam morbo, semet in vasa vitrea mutatos esse arbitrati sunt. Quot soni sunt, qui dentium perturbare aciem vulgò dicti, omnes corporum nervos reverà perturbant? Hoc equidem mihi sæpè fit; dentibus verò linguam, sicuti lyræ plectrum, comprimere, remedio est.

Propertius quàm elegantissimè!

“ Orphea detinuisse feras, et concita dicunt

“ Flumina Threiciâ detinuisse Lyrâ.

“ Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem,

“ Sponte suâ in muri membra coisse ferunt *.”

* Lib. iii. pag. 213. edit. Patissonii.

Et alibi,

“ Tunc ego crediderim vobis, et sidera et
“ amnes

“ Posse, Cytæi, tuis ducere carminibus *.”

Scaliger in locum, “Cytæis est Medea.”

2. Quantum valet in vegetabilia musice experiundo nondum patet: nemo enim Philosophorum opinor hanc pulcherrimam ingressus est provinciam. Fabulæ igitur meræ fient, quæ Orpheum fecisse canit Virgilius,

“ Mulcentem tigres, et agentem carmine
“ quercus †.”

Et alibi,

——— ——— “ jussitque ediscere lauros ‡.”

Nunquam tamèn concedere possum,
fata abs carmine duci, arbores non itèm.

* Idem, lib. ii. pag. 146.

† Georg. iv.

‡ Bucol. vi.

Est inter arbuta humillimum, quòd levissimè attingente manu, folia repentè contrahit, undè planta sensitiva vocatur. Huic igitur sensum negas eum, quem saxi inesse fateris? Non adeò absurdè philosopharis. Eruditos verò, præcipuè Societatis vestræ Regiæ Socios, iterùm iterùmque voco in partes, ut hanc rem tandem faceffant, nec vegetabilia finant, pulcherrimum naturæ opus, à finibus Musices diutiùs exulari, ubi saxi, lutoque conceditur locus.

Quàm pulcherrimè hanc rem explicat, Tragediam suam exorsus Congreve?

“ Music has charms to soothe the savage
“ breast,

“ To soften rocks, or bend the knotty oak.

“ I’ve read, that things inanimate have
“ mov’d,

“ And, as with living souls, have been
“ inform’d,

“ By magic numbers, and persuasive sound:

“ What

“ What then am I? Am I more senseless
 “ grown,
 “ Than trees, or flint *?”

3. Verùm in animalibus nihil desideratur. Undiquè enim his dominantur carmina. Id canunt Poëtæ, probant Philosophi, nosmet ipsi denique semper et ubiquè experimur. Quid in re tam apertâ verbis opus est? Poetas tamèn paulisper audiamus, quorum carmina in hoc loco melle dulcissimo dulciora fluunt. E quibus præcipuè laudandus mihi Shakespeare Vestras, tùm jure suo, tùm quòd ei plurimùm debeo. Hujus enim accensus amore, linguæ Anglicanæ primùm operam dedi, donec eam et legere, et intelligere potui, quamvis nec loqui nec scribere possum; et nunc eum dies noctesque libentissimè legere soleo. Eundem audio bonis avibus citò proditurum, curante

* Mourning Bride.

Clarissimo Jonfonio; à quo omnia sperare licet, quæ labor, ingenium, eruditio, fidesque perfectissima Editoris præstare valet. De Philologiâ enim optimè, nec minùs de cunctis bonis artibus meruit. Quantum ejus Dictionario debeo, tu ipse fcis. Hanc certè editionem avidissimis animis omnes in hoc loco expectamus Shakesperiani.

In the Merchant of Venice.

“ For do but mark a wild and wanton herd,
 “ Or race of youthful and unhandled colts,
 “ Fetching mad bounds, bellowing and neigh-
 “ ing loud,
 “ Which is the hot condition of their blood ;
 “ If they perchance but hear a trumpet found,
 “ Or any air of music touch their ears,
 “ You shall perceive them make a mutual
 “ stand;
 “ Their savage eyes turned to a modest gaze
 “ By the sweet power of music. Thus the
 “ Poet

H

“ Did

“ Did feign that Orpheus drew trees, stones,
 “ and floods ;
 “ Since nought so stockish, hard, and full of
 “ rage,
 “ But music for the time doth change it’s
 “ nature *.”

Nec video ubi parem apud veteres invenias venustatem ; nullibi medius fidius præstantiorem. Aristotelem hic testantem audire non est alienum :

Αλισκονῆσαι δὲ θηρευομεναι αἱ ελαφοι συριτῶνων
 και ἀδονῶν, ὥστε και καλακηλυνῆσαι ὑπο της
 ἡδονης. Δυο δ’ οἶων, ὁ μὲν φανερωσ αδει, ἡ
 ουριτῆει· ὁ δὲ, ἐκ τῶ οπισθεν βαλλει, ὅταν ἔτος
 σημαινῃ τον καιρον †.

* Act 5. sc. 1.

† Capiuntur autem abs venantum five cantu five tibiâ, adeò horum dulcedine demulcentur, Cervi. Duorum enim simul venantum, alius quidè̃m apertè vel canit, vel tibiam inflat ; alter verò̃ pone turgum sequens, simul ac iste tempus esse idoneum docuerit, bestiam ferit. De Animal. Histor. lib. ix. Cap. 5. ad finem.

Daphnim

Daphnim moribundum plangebant feræ illius fistulæ dulcedine captæ. Hæc quàm venustè Theocritus !

Τηνον μανθωες, τηνον λυκοι ωρυσαντο,
Τηνον χῶ' κ' ὄρυμοιο λεων απεκλαυσε
θανοντα.

Αρχετε βωκολικας, μωσαι φιλαι, αρχετ'
αιιδας *.

Nam cymbalum apes, non alitèr quàm milites tuba, in stationem suam cogit. Quod Virgilius olim admonuit,

“ Tinnitusque cie, et Matris quate cym-
“ bala circùm,
“ Ipsæ confident †.”

Quid igitur ? nùm hæc omnia contrà veritatem fingunt Poetæ ? Ornant qui-

* Namque hunc catuli ferarum. hunc lugebant lupi,
Hunc et ipse ex querceto ruens Leo flebat moriturum
Agite bucolicum, Musæ dulces, agite carmen. Idyll. i.

† Georg. iv.

dèm, et in nonnullis forsitàn augment; nàm res verissima est, et quam quotidie videmus. Annon magis mirandum, serpentes letalissimos vi musices mansuefactos reddi? Hoc autèm certissimi testes prodidère, tàm veteres quàm recentiores. Ex illis Davidem Psalmistam imprimis memorare oportet; “ Venenum est illis
 “ simile veneno serpentis, sicuti aspidis
 “ surdæ obturantis aurem suam, quæ
 “ non auscultat voci musitantium; uten-
 “ tis incantationibus peritissimi *.” Omnium igitur animalium efferatissimum est, et penè extra ordinem quod carmina non sentit. Mirum quàm huic simile habent Pindarus et Shakespeare, de quibus postea. Apud Virgilium verò,

“ Frigidus in pratis cantando rumpitur
 “ anguis †.”

* Psal. lviii. 4, 5.

† Bucol. viii.

Ex recentioribus verò multorum testimonia ipse audivi. Nostrates enim, qui ultrà Indum fluvium, mercatûs causâ, commorati sunt, affirmant passim esse Indos, qui parvulâ mercede conducti, ingentes et dirissimos serpentes, vi musices ex foraminibus ad se alliciunt, et æquè innoxios et placidos ut catulum domesticum reddunt. Nàm per urbes ludibundi circumferunt, nec rarò in gremio suo eos foveant. Vide quæ de monumentis Æsculapii antiquis antea diximus. Hæc non abs nautis mentiri solitis, verum a viris gravissimis accepi; inter quos M. Von Storken est, arcis propè Gangem quondam Præfectus, quem ego honoris causâ nominatum volo. Annon Veteres credidêre Ariona abs Delphino esse vectum, qui ejus citharâ demulcebatur? Cui ipse, talia recordatus, penè fidem habeo.

Idem fieri solitum est olim apud Ægyptios, quod copiosius exposuit Dion, Cleopatracæ

patræ interitum narrans. His verò incantatoribus nomen Pfylli inditum est, quorum non paucos secum sumpsit Cato minor, Romanorum Sapientissimus, per Solitudines Libyæ, aspidibus refertissimas, exercitum suum trajecturus. Τες καλε-
μενες Ψυλλες επαγομενος, οί τα δε δηγματα των θηριων ιωνται, τοις σομασιν ελκοντες ιον, αυτα δε θηρια κατεπαδοντες αμβλυνσι και κηλυσι *.

Ad hanc rem pertinet, quod, Scaligero ipso Auctore, refert Boyleus vestras præclarissimus, de quodam Equite Vasco-
nico, qui sonantibus istiusmodi tibiis, quæ crumenæ adjunguntur, vesicæ suæ imperare non potuit † ; hoc enim certe passus est, non ut homo, sed ut animal.

* Quos vocant Pfyllus secum agens ; namque illi viperarum morsus sanant, ore extrahentes venenum, viperas autem ipsas cantando demulcent, et innocuas reddunt. Plutar. Vit. Caton. pag. 787.

† Boyleus apud Derhami Physico-Theolog.

Quod benè ut sempèr, Shakespeare vestras effert,

“ And others, when the bagpipe sings
 “ i'the nose,
 “ Cannot contain their urine for *affec-*
 “ *tion.*”

Et paulò infrà,

“ Why he a woollen bagpipe, but of
 “ force
 “ Must yield to such inevitable shame,
 “ As to offend, himself being offended *.”

In Tarantulæ morfibus, musice quàm efficax est remedium, et quàm unicum, tute meliùs exponere potes. Res dudùm incredibilis visa est, hodiè verò omnes agnoscunt eruditi. Idem olìm multis ex musice remediis contingere, et spero et auguror. Hinc equidèm triumphare de Hippocrateis datur. Sed victis parcendum est.

* The Merchant of Venice, Act iv. Sc. 1.

De hoc denique toto genere affirmat, qui vobis Homerus est, Miltonus vestras,

“ Sound charms the sense *.”

IV. In animi verò motibus vel ciendis, vel sedandis, non minùs est efficax. Memorat Spectator vestras Addison modulos musices quosdam, undè animus ingentissimis concutitur terroribus.

Quinetiàm suis jussit Pythagoras, ut musicen ad animum solùm referrent, nec aliundè eam perciperent. Πυθαγορας δε ο σεμνος απεδοκιμαζε την κρισιν της μουσικης της αισθησεως †. Hanc musices tu ipse vim, hanc ego, hanc omnes perpeffi sumus; qui expers est, hunc vix hominem, sed

* Paradise Lost.

† Pythagoras autèm ille colendus, flocci habuit omnem musicen quæ per corporis sensus judicatur. Plut. de Musice, pag. 1144.

immanitate Diabolum quendam esse censet Shakespeare,

- “ The man who hath no music in himself,
“ And is not mov'd with concord of sweet
“ sounds,
“ Is fit for treasons, stratagems, and spoils;
“ The motions of his spirit are dull as
“ night,
“ And his affections dark as Erebus:
“ Let no such man be trusted *.”

Annon Pindarum legerat ita canentem,

Οσσα δε μη πεφιληκε
Ζεϋς, ατυζονται βοαν
Πιεριδων αιοντα,
Γαντε και ποντον κατ' αμαιομακετον
Ος γ' εν αινα Ταρταρω κει-
ται θεων πολεμιος,
Τυφως εκατονλακαρανος †.

Elifæus

* Merchant of Venice, Act v. Sc. 1.

† Quæcunque sunt Jovi invisa,
Hæc tremunt vocem

Elifæus Propheta, impio Israelitarum rege viso, iracundiâ adeò est agitated, ut munus suum obire non potuit. Hunc tamèn illicò sedavit cithara*. Nec ob alium finem Veteres arbitror in cœnis adhibuisse lyram, quàm ut exindè iracundiâ et curis amotis, placido animo conviverentur. Num famem carmina excitant? Aristotelem vide Philosophum acutissimum, quid sentit de musice animis hominum imperante. *Της γὰρ δια τῶν πονῶν λυπῆς ἰατρειὰ ἐστὶ Μουσικὴ* †. Et paulò in-

Musarum audientia

Tum quæ terram, quam quæ vastum colunt æquor;
Ipse qui in Tartaro jacet sævo
Diis infestissimus, Typho centiceps.

Pyth. i.

* 2 Reg. c. iii.

† De Repub. lib. viii. c. 5. Nam dolor qui ex laboribus oritur, ejus medicina est Musice.——
Inest quidem Musicæ naturâ suapte Voluptas.——
Verùm proculdubiò varia et multiplex est harmoniarum natura.

fra

fra εχει γαι μεσικη φυσικην ἡδονην—Ευθυς
 γαρ ἡ των ἁρμωνιων διεσηκε φυσις—*fusus*
denique explicat, quo pacto melia diversa,
omnes animi motus aut excitant aut se-
dant. Ουκ ἡκιστα δε δια των Ολυμπε μελων.
 Ταυτα γαρ ομολογεμενως ποιει τας ψυχας
 ενθουσιαστικας—εσι δε ὁμοιωματα μαλιστα*
 παρα τας αληθινας φυσεις εν τοις ρυθμοις και
 τοις μελεσιν οργης και πραοτητος, ετι ταν-
 δρειας και σωφροσυνης, και παντων των εναντιων
 τε τοις, και των αλλων ηθικων. *Plura non*
perscribo; nam dignum est caput quod
totum perlegas. Idem in problematibus
 ὅσα περι ἁρμωνιαν· Δια τι ρυθμῳ, και μελει,
 και ὅλαις ταις συμφωνiais χαιρεσι παντες, η

* *Plurimum verò per Olympi modulos.* Quis
 enim negat ex his animos reddi enthusiasticos?
 Omnes similiter, præcipuè quibus verum inest in-
 genium carmine et modulis feruntur ad iram et
 manfuetudinem, ad fortitudinem itaque et modest-
 tiam, ad omnia etiam quæ his sunt contraria, ad
 cæteros deniquè qui hominibus contingunt af-
 fectus.

ταῖς κατὰ φύσιν κινήσεσι χαιρομεν κατὰ φύσιν — αἱ γὰρ νοσοὶ τῆς τῶ σώματος & κατὰ φύσιν τάξεως κινήσεις εἰσι *. Quod ultimum ab Aristoxeni sententiâ non alienum est, uti fusiùs suprâ exposuimus.

Hûc pertinent Xenophontis illa ; εἶναι μὲν τινὰς φασιν ἐπώδας, αἷς οἱ ἐπισταμενοὶ ἐπαδόντες οἷς αὖ βελώνται φίλῃς ἑαυτοῖς ποικντάς †. Ita et Cratinus in Chirone a scholiaste in Thucydidem citatus, λεγὼν τὴν Μουσικὴν ἀκορῆς ἐπιφέρειν ὀργὰς βροτοῖς σωφροσὶ ubi ὀργὰς interpretatur χαρίτας ‡.

* Quæ ad harmoniam pertinent — Quid est cur cæcumen, moduli, et nullæ non symphonîæ, omnibus gaudium afferunt? Nam in motibus qui secundum naturam fiunt, ipsâ Naturâ imperante lætamur? — Quid enim aliud corporis morbi habendi sunt quàm motus contra ordinationis naturam? Problem 3.

† Απομν. lib. III. c. vi. p. 103. Quædam esse dicunt carmina, quæ, qui callent, cantantes, quoscunque velint, amicos inter se reddunt.

‡ Lib. viii. p. 258. Musicen ingentissimum benefaciendi affectum cordatis viris afferre.

Hanc

Hanc totam rem quàm venustissimè depingit Drydenus vestras in Ode suâ cui titulus, *Alexander's Feast*. Ex historiâ fati notâ depromens, arte divinâ atque elegantîâ Timotheum nobis exhibet, lyrâ suâ Alexandri animum, in quascunque voluerit partes, trahentem. Multos legi apud vos Pindaristas; verùm hæc equidèm Ode facilè exsuperat omnes; nam Graii vestratis elegiaca est, nec Tibullianis ipsis cedit *.

Quantùm vero dominatur Barbaris Americanis Musice? Quos Bellonæ cantus, quem vocant *Warhoop*, in furorem planè, et rabiem vertit. Hoc vestri milites fortissimi non rarò experti sunt. Eosdem verò narrat fidelis Scriptor, ex tibiâ Centurionis cujusdam Gallici adeò mansuefactos quondam esse redditos, ut

* The Country Church-Yard.

quem

quem infestissimis animis adorti sunt,
hunc pro carissimo habuissent.

Quid Hudibras vester, tam acri judicio
et summa eruditione, quàm salibus refer-
tissimus ?

“ For if a trumpet sound, or drum beat ;
“ Who has not a month’s mind to com-
“ bat * ? ”

Quandoquidè à igitur omnibus parti-
bus, a quibus componitur homo, adeò
imperet Musice, quantum id ad homines
sanandos valet, tute optimè scis. Nec
enim, nisi cùm omnia elementa nostra et
partes rectè se habeant, harmonia sive
bona Valetudo constare potest. Eam ergò
perturbatam, componere atque ordinare,
utrum horum melius posse videtur ? an
Musice, an herbæ et medicorum, quæ-
libet sunt, *δοσεις* ? Etenim hæ terrenam

* Part I, Cant. ii. ver. 3.

plerumquè vel vegetabilem, illa omnes
nostrum partes tangit.

Hoc idem, vel penè plus concludit
Temple vestras; at qualis vir? Quem
scilicèt omnes, in judicio, ingenio atque
eruditione agnoscunt fuisse primarium:
“ The powers of Music are either felt or
“ known by all men, and are allowed to
“ work strangely upon the mind and the
“ body, the passions and the blood, to
“ raise joy and grief, to give pleasure
“ and pain, to *cure diseases*, and the mor-
“ tal sting of the Tarantula, to give
“ motions to the feet, (της αλγει μεν
“ βασις *) as well as the heart, to
“ compose disturbed thoughts, to as-
“ sist and heighten even devotion itself.
“ We need no recourse to the fables of
“ Orpheus and Arion, or the force of

* Pindar. supra.

“ their

“ their music upon fishes and beasts, it
 “ is enough that we find the charming
 “ of serpents, and the cure or allay of
 “ an evil spirit, or possession, attributed
 “ to it in Sacred Writ *.”

Plura hujusmodi habet; undè intelligere datur, quàm acerrimè illud ævi sui decus, hanc tuetur opinionem.

Apud nostrates ità ferè se habet res medicinalis. Somnolentos, torpentes et languidos, quorum maxima pars est, καρδιακῆς medicinis excitant, ferocientes nimium et vigiliis confectos, paregoricis five κατακοιμητικῶς leniunt, et sopitos reddunt. In quibus duobus potissimum versantur medici, at ultrà hos fines rarò vagati sunt. Quam in utroque pollet carmen, fatìs antea vidimus.

* Temple on Poetry, p. 312, apud Tonson.

Pulchrè equidèm κατακοιμῆτιν vim,
sicut cetera omnia, exhibet nobis Shake-
speare. Quàm patheticè suum somni-
andi desiderium profert Rex ?

“ How many thousands of my poorest sub-
“ jects

“ Are at this hour asleep? O gentle sleep,

“ Nature’s soft nurse, how have I frightened
“ thee

“ That thou no more wilt weigh these eye-
“ lids down *.”

et quæ sequuntur. Curis tandèm èt vigi-
lantiâ confectus, Deum somnum ritè, sci-
licèt per musicen invocans, habuit sibi pro-
pitium. Aulicis enîm imperat,

“ Let there be no noise made, my gentle
“ friends,

“ Unless some slow and favourable hand

“ Will whisper music to my weary spirit †.”

* Henry IV. part II. act iii. sc. 1.

† Henry IV. part II. act iv. sc. 9.

Quem protinùs invasit somnus tam arctissimus, ut coronam in pulvinari juxta se positam arriperet, ipso non sentiente, Galliæ Princeps.

Tu autem quæris, cùm non ii maxime longævi atque fani sunt, apud quos maxime viget Musice, quippè ægrotis tam efficax remedium. Nùm verò Itali, quàm Helvetii, meliùs valent? His enim deliciæ, illis probro est Lyra. Mitto Xenophilum musicum, qui centesimum et quintum attigit annum, testante Aristoxeno apud Lucianum*. Nàm tibi, medico præsertim, facile responderi potest. Annon corticem Peruvianum, efficacissimam et præsentissimam agnoscis medicinam? Quid si hunc vehementissimè *πυρετρίδι* porrigas; annon letalis est? Lethargico paregoricum præbe, furenti cardiacum, nonne pro medico ficarius es ha-

* Περὶ Μαγροβίου. Idem itaque testatur Plinius, Hister. Natur.

bendus? Nec alitèr nocet Musicus, qui huic carmen concitatorium, illi καλακοιμητικον concinat. Perito medicinarum delectu, pro laborantium morbo atque valetudine, in utrisque opus est; nec artem elevare debent, qui eam illotis, ut ajunt, manibus accedunt.

Hoc malum sapientissimè cavebant olìm Argivi, lege fancientes, nè quis musices, aut novum instrumentum, aut modulos novos, senatûs injussu proferret: imò et peccantem contra legem reapse puniebant. Αργεῖς μὲν γὰρ καὶ κολάσιν ἐπιθεῖναι πῶς φασι τῇ εἰς τὴν μουσικὴν παρανομίᾳ, ζημιῶσαι τε τὸν ἐπεχειρησάντα πρῶτον τοῖς πλείοσι τῶν ἐπ' α β, ρ, κ, τ *. A quo non multùm discrepat institutum vestrum. Etenim

* Quùm et Argivi dicuntur supplicium ordinâsse olìm in eos, qui contra leges musicæ deliquêrunt; nàm multam indixêre ei, qui plùs quàm septem nervis aggressus est primus, &c.

nemini apud Londinum, si rectè accipio, vestri Medicorum Collegii injussu, aut novam medicinam proferre, aut consuetam mutando inquinare licet.

Porro quærere pergis, quid in hâc re faciendum? Omnes enim Musici medicinam, musicam verò Medicorum plerique nesciunt. Quid olîm dixit ille? Utinam aut Reges essent Philosophi, aut Philosophi essent Reges! Cùm verò ex Philosopho Regem, quàm ex Rege Philosophum citiùs faceres; ità quidèm ex Musico Medicus tardiùs, ex Medico Musicus citiùs prodibit. Nè vobis igitur pudori sit Lyra, Eruditissimi Medici, quàm ut ediscerent, omnibus suis jussit ipse Pythagoras.

Quibus morbis ferè ægrotant homines, quid prætereà valet uniuscujusque temperamentum, te rarò fallit. Nihil igitur ultra quærendum, nisi ut ex carminibus,
potiùs

potius quàm ex materiâ medicâ, ut dicitur, remedia petas. Illinc enim, quæ exhilarant, quæ contristant, quæ somnos inducunt et auferunt, quæ denique corpus quâlibet discordiâ perturbatum componunt, semper et affatim depromere possis. Nec ut in totum exulet Materia Medica, posco; id enim oris impudentissimi esset, sed ut particeps tandem in medendis ægris sit Musice; nec diutius summâ cum hominum pernicië abs medicis repudietur.

Musices virtutes, quot et quales sunt, omnium præcipuè amicissimo nostro B—callere dedit ipse Apollo. Qui sicut Attici olim, et salibus et musice præstat. Hic quantò voce cedit, tantò acumine et iudicio cantandi anteit cunctos. Eum potissimum confule, quid sit molle, quid virile, quid dulce, asperum quid, vetus illud Doricum quale sit, quale Lydium, elaboratam ad artem quæ pertinet, quæ
ad

ad dissolutam, quid deniquè musices pars unaquæque, ubicunque vocaveris, agere potest. Hunc equidèm modulos illos medendi priscos excogitaturum spero, aut alium neminem.

Plura de hâc re dicere, nec ingenii, nec scientiæ, nec negotii nostri est. Porro, quàm incultè crassâque Minervâ dicuntur, me non latet. Quorsùm igitur hæc, inquis? Ut alios ad hoc aggrediundum opus excitem, quod illis gloriæ, hominibus verò salutis fiet. Ut non desint Scriptores gravissimi, cùm non deest causa gravissima scribendi.

Rem sæpè detuli ad nostrates, præcipuè ad Academiae primarios: quorum causæ nostræ favent non pauci, ceterùm opus aggredi nolunt omnes; quippè novum, inauditum, et quod Batavorum auribus minimè placet. Inaudita forsàn proferre impunè licet, sed musice operam dare, apud

apud nos penè capitis est. Anglorum erit, si benè auguror, hanc perditam renovare artem, quæ sibi in perpetuum laudem ingentissimam, omnibus autèm indolentiam tàm animi quàm corporis afferet. Vobis enim honestissima voluntas est, primos in cognitione veri ingredi viam; ceterùm voluntati, nec ingenium neque labor deest. Quot verò, et quales ubique in vestris Infulis fortunatis Mæcenates? Inter quos filere non possum F—juvenem nobilem, natalitiis præclarum, animi magnitudine præclariorem; cui ego plurimum libentissimè debeo. Æsculapio Musico Medicinali, pristinos suos honores, et cultum diù neglectum, Vestrates tandem instaurabunt.

Maecte igitur esto, mi Antoni, et B — felicitis ingenii socium adsumens, hoc opus aggredere pulcherrimum; quod vobis, vestrisque omnibus felix, faustumque sit! Porro si te adeò distinent ægrotantes, illum
verò

verò negotia sua, ut vobis otium non sit ; alios excitate, aliis auctores estote, qui artem utramque callent, et tam Musis quam saluti hominum deditissimi sunt.

Saluta Cantabrigienses omnes, præcipue T—— eruditum pariter et benevolum, quem ego plurimi habeo. Amicissimis nostris, qui H—— viri benignissimi mensam hospitalem adeunt, læta omnia precor. Cui olim semel interfui, quot et quanta gaudia percipiens ! Cui, si iterum Londinum visere contingat, quam regiis dapibus, interesse mallet.

Quid mihi demum fit, rogas ? Exercet me hodiè, sicut olim, imperitorum quorundam pervicax odium ; quibus tamen ingenti meo cum labore, multum profui, aut saltè prodesse conatus sum. Solatio sunt, eorum qui fuere Homerus, Pindarus, Plato, &c. etiàm qui hodie sunt, multi eruditi et amantes viri, cuncti denique

deniquè qui penitùs me noscunt. Nùm ego rebus in ullis laudem merui? Eæ sunt ipsæ, propter quas undique in me animis infestissimis concurritur. Te nil horum latet. Si ego, nec amicum calamitosum deferui unquàm, nec in rebus suis lætis inimicum turpitèr colui; cùm assentatores, parasitos, transfugas, proditores manet honos, me autèm repulsa, atque diffidium? In me immerentem sæpè irruit fortuna; verùm non hoc, sed eorum de quibus benè merui, excruciat negligentia. Quamvis igitur mihi solum natale cordi semper erit, hoc tamèn in perpetuum relinquere aveo, nidum aliquem et senectuti instanti, et otio literatorio comparaturus. Plurimùm te salutant in Academiâ nostra amici superstites.

Benè vale, mi jucundissime Antoni, et utramque tibiam feliciter tuearis.

Trajecti, Kal. Nov.

MDCCLXV.

E R R A T A.

Pag.	Lin.	
7	5	pro <i>desidia</i> , leg. <i>dissidia</i> .
9	5	pro <i>multam</i> , leg. <i>multum</i> .
12	16	in notâ pro <i>sive</i> , leg. <i>sine</i> .
26	5	pro <i>δομα</i> , leg. <i>δομα</i> .
30	16	pro <i>vocant</i> , leg. <i>dicunt</i> .
37	15	pro <i>αρχη</i> , leg. <i>αρχη</i> .
58	11	pro <i>συριτλει</i> , leg. <i>συριτλει</i> .
67	1	pro <i>γαι</i> , leg. <i>και</i> .
Ib.	2	pro <i>αγωνων</i> , leg. <i>αγωνων</i> .
Ib.	16	pro <i>ολαις</i> , leg. <i>ολως</i> .
68	19	pro <i>Probl. III.</i> leg. <i>Probl. XIX.</i>